

VENDIM
Nr.39, datë 16.10.2007

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Gjergj Sauli	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “

me sekretare Brunilda Bara, në datë 8.5.2007, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.31 Akti që i përket:

KËRKUES: GJYKATA E RRETHIT GJYQËSOR POGRADEC

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

1. KUVENDI I SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj, me autorizim.
2. KËSHILLI I MINISTRAVE, përfaqësuar nga Enkelejd Alibej, me autorizim.
3. BANKA E SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Toni Gogu, me autorizim.
4. BANKA KOMBËTARE TREGTARE, përfaqësuar nga avokat Artan Hajdari, me prokurë.

OBJEKTI: Shpallja si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, në nenin 510, shkronja “d” të Kodit të Procedurës Civile, të frazës “si dhe aktet e dhënies të kredive bankare”.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor, Pogradec, gjatë shqyrtimit të çështjes me objekt “lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për kontratën e huasë bankare”, ka pezulluar gjykimin dhe i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, në nenin 510, shkronja “d” të Kodit të Procedurës Civile, të frazës “si dhe aktet e dhënies të kredive bankare”, me argumentet e mëposhtme:

- Dispozita ligjore e sipërcituar, që u jep të drejtë subjekteve bankare të kërkojnë drejtpërsëdrejti në gjykatë lëshimin e urdhrit të ekzekutimit ndaj subjekteve private pa iu drejtuar më parë asaj me kërkesëpadi themeli, është në kundërshtim me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Asnjë personi huamarrës nuk mund t’i ngarkohet një detyrim që rrjedh nga një kontratë e dyanshme pa u ezauruar më parë një gjykim publik, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut;

- Kjo dispozitë ligjore është diskriminuese për huamarrësin (qytetarë, persona fizikë e juridikë) për shkak se i vendos ata përpara faktit të kryer, duke i prezumuar debitorë për një përmbushje detyrimi. Diskriminimin pozitiv që dispozita konkrete u jep subjekteve bankare nuk e kanë qytetarët që në pozitën e huadhënësve lidhin kontratë huaje me subjekte të ndryshme;

- Mospjesëmarrja e personave huamarrës në procesin gjyqësor për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, u heq atyre mundësinë për t’u njohur me pretendimet dhe provat e palës kërkuese, të bëjnë prapësimet e paraqesin prova, si dhe të debatojnë mbi bazën e parimit të kontradiktoritetit në gjykim;

- Kjo dispozitë ligjore e vendos gjykatën në pozitë inferiore, pasi nuk mund të zhvillojë hetim gjyqësor të plotë që ka të bëjë me verifikimin e shumës dhe të kësteve mujore të papaguara, interesat mujore, si dhe penaltitetet, për arsye se procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit

është një procedurë vlerësimi të ligjshmërisë së titullit ekzekutiv dhe konstatimi të vlerës së detyrimit të përlogaritur nga ekspertë jashtëgjyqësorë.

Përfaqësuesit e të gjitha subjekteve të interesuara, kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke argumentuar papajtueshmërinë me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të dispozitës ligjore të sipërcituar në disa drejtime kryesore:

- Neni 510, shkronja “d” e Kodit të Procedurës Civile është në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të shtetasve për barazi përpara ligjit, si dhe për një proces të rregullt ligjor;

- Procedura për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, sipas dispozitës konkrete të kontestuar nga kërkuesi, nuk është përfundimtare për të drejtat dhe detyrimet civile të palëve huamarrëse në një kontratë kredie bankare, për arsye se Kodi i Procedurës Civile parashikon dispozita të tjera, të cilat garantojnë respektimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor;

- Dispozitat e Kodit të Procedurës Civile, i krijojnë mundësitë gjykatës që shqyrton kërkesën, të administrojë të gjitha provat gjyqësore dhe mbi bazën e tyre të krijojë bindjen për ekzistencën e detyrimit që buron nga kontrata e kredisë bankare, për shumën e saktë të tij, me qëllim parandalimin e çdo interpretimi të gabuar që subjekti bankar mund t’i bëjë përmbajtjes së titullit ekzekutiv;

- Lehtësitë procedurale që dispozita konkrete ligjore u njeh subjekteve bankare janë të përligjura për arsye të mbrojtjes së një interesi të rëndësishëm publik, që lidhet me stabilitetin e sistemit bankar dhe me mbledhjen e grumbullimin e mjeteve të lira financiare të publikut në formën e depozitave, me qëllim përdorimin e këtyre fondeve për kreditimin e qytetarëve dhe të ekonomisë;

- Kjo e drejtë ligjore nuk trajton në mënyrë të përqësuar, të pabarabartë dhe të padrejtë grupe sociale të caktuara, për shkaqet që parashikohen në nenin 18 të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

dëgjoji relatorin e çështjes Sokol Sadushin, përfaqësuesit e subjekteve të interesuara dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Banka Kombëtare Tregtare, Pogradec me cilësinë e huadhënësit ka lidhur kontratë huaje me një shtetas për shumën e kredisë 50 000 USD me një afat 5-vjeçar. Meqenëse huamarrësi nuk ka shlyer pagesat e kësteve mujore, Banka Kombëtare Tregtare Pogradec, në bazë të nenit 510, shkronja “d” të Kodit të Procedurës Civile, i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor, Pogradec me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për kontratën bankare.

Gjykata, gjatë shqyrtimit gjyqësor për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, ka çmuar se në nenin 510, shkronja “d” të Kodit të Procedurës Civile, fraza “*si dhe aktet e dhënies të kredive bankare*” është me përmbajtje antikushtetuese. Në këto kushte, në bazë të nenit 145 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, kërkuesi (Gjykata e Rrethit Gjyqësor, Pogradec), pasi ka konstatuar lidhjen e drejtpërdrejtë ndërmjet dispozitës ligjore të kundërshtuar për antikushtetutshmëri dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, ka vendosur të pezullojë shqyrtimin e mëtejshëm dhe ta dërgojë për shqyrtim në Gjykatën Kushtetuese, që ajo të shprehet për kushtetutshmërinë e saj.

Duke e konsideruar këtë dispozitë si antikushtetuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Pogradec nxjerr përfundimet se janë antikushtetuese jo vetëm përfshirja nga ligjvënësi e “*akteve për dhënien e kredive bankare*” në kategorinë e titujve ekzekutivë, por edhe imponimi që i bëhet gjykatës për të zbatuar një proces të parregullt ligjor gjatë procedurës së lëshimit të urdhrit të ekzekutimit. Në nenin 510 të Kodit të Procedurës Civile janë listuar, krahas vendimeve gjyqësore, të gjithë titujt e tjerë ekzekutivë, mbi bazën e të cilëve bëhet ekzekutimi i detyrueshëm. Sipas kërkuesit, përfshirja në titujt ekzekutivë edhe të akteve për dhënien e kredive bankare e ka bërë më të lehtë për kreditorin sigurimin e titullit, duke e mënjeluar edhe kontrollin gjyqësor mbi akte

të kësaj natyre. Sipas tij, një dispozitë e tillë ka cenuar barazinë ndërmjet kreditorit dhe debitorit dhe e ka diskriminuar huamarrësin, për arsye se e ka vendosur atë përpara faktit të kryer duke e prezumuar debitor.

Gjykata Kushtetuese e çmon të nevojshme të analizojë pretendimet e kërkuarit për të përcaktuar, nëse ligjvënësi gjatë hartimit të dispozitave procedurale përkatëse ka respektuar ose jo standardet kushtetuese, pretendime që ai synon t'i mbështesë me shmangien nga respektimi i parimeve të barazisë dhe të procesit të rregullt ligjor.

Çështjen e respektimit të standardeve kushtetuese që lidhen me procesin e rregullt ligjor, Gjykata Kushtetuese e vlerëson në këndvështrimin e kritereve që justifikojnë kufizimin e të drejtave dhe lirive themelore, parashikuar nga neni 17 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Nga kjo pikëpamje ajo thekson se, në rastin në shqyrtim, kushtetutshmëria e normës ligjore nuk duhet kontrolluar në drejtim të cenimit të parimit të barazisë para ligjit, parashikuar nga neni 18 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Barazia në ligj dhe para ligjit kërkon që të gjitha subjektet të trajtohen në mënyrë të njëjtë, por nuk parakupton zgjidhje të njëjlojta për individë apo kategori subjektësh, të cilët ndodhen në kushte objektivisht të ndryshme.

Sanksionimi me ligj si titull ekzekutiv i akteve për dhënien e kredive bankare krijon masa lehtësuese ligjore për rikuperimin sa më të shpejtë dhe efikas të kredive bankare, si dhe përbën një garanci për sistemin bankar që e vendos atë në një raport më të favorshëm kundrejt huadhënësve të tjerë. Në këtë rast, legjislatori e ka bërë evidente ekzistencën e një dallimi për subjektet bankare, duke e spostuar barrën e të provuarit nga huadhënësi tek huamarrësi, por një gjë e tillë nuk lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me pretendimin që ka parashtruar kërkuari për diskriminimin pozitiv dhe për cenim të parimit të barazisë para ligjit.

Për Gjykatën Kushtetuese paraqet rëndësi të veçantë çështja, nëse dispozita ligjore, objekt kontrolli, mbështetet ose jo në kriteret kushtetuese të kufizimit të të drejtave dhe lirive themelore, parashikuar nga neni 17 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Për të justifikuar në pikëpamje të Kushtetutës, preken e të drejtave dhe lirive themelore të individit, është e domosdoshme të përmbushen disa kushte, siç janë ato që kufizimi të realizohet me ligj, të jetë bërë për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar, si dhe të mos cenojë thelbin e të drejtave dhe të lirive themelore. Pra, kjo dispozitë kushtetuese kërkon vlerësimin e domosdoshmërisë së ndërhyrjes ligjore të shtetit, në varësi të natyrës së të drejtës, të karakterit të interesit publik që duhet të mbrohet, të rrethanave konkrete që e diktojnë një ndërhyrje në minimum dhe sa më pak të dëmshme nga pikëpamja e të drejtave të njeriut.

Sistemi bankar zë vend të rëndësishëm në strukturat ekonomike të një vendi. Ai është një ndër aktorët kryesorë të ekonomisë së tregut, stabiliteti i të cilit është i lidhur drejtpërdrejt me stabilitetin makroekonomik të vendit. Në një sistem të tillë, bankat funksionojnë si ndërmjetës financiar duke mbledhur dhe grumbulluar mjetet e lira financiare të publikut, në formën e depozitave, për t'i përdorur këto fonde për të ushqyer sistemin e kreditimit. Dhënia e garancive ligjore për kthimin e sigurt të kredive bankare i shërben konsolidimit të sistemit bankar, si dhe ndikon drejtpërdrejt në mbrojtjen e depozitave financiare të qytetarëve apo subjekteve të tjera. Nisur nga ky rol dhe nga atributet që i janë veshur këtij sistemi, parashikimi në ligj i lëshimit të urdhrit ekzekutiv, sipas kërkesës së subjektit bankar, me qëllim shlyerjen e shpejtë të kredisë pas skadimit të afateve kontraktore, ka pasur për qëllim të sigurojë ekuilibrin e nevojshëm ndërmjet interesit publik nga njëra anë, që synon qëndrueshmërinë e sistemit bankar dhe garantimin e kursimeve të depozituesve, si dhe respektimit të të drejtave të individit për një mbrojtje të plotë ligjore, nga ana tjetër.

Duke sanksionuar me ligj aktet e dhënies së kredisë bankare në cilësinë e titullit ekzekutiv, i kërkuar në mënyrë të drejtpërdrejtë nga huadhënësi, Gjykata Kushtetuese vlerëson se ligjvënësi ka ndjekur një qëllim të përligjur dhe të justifikuar, në këndvështrimin e konceptit kushtetues "interes publik".

Nga ana tjetër, mospjesëmarrja e personave huamarrës në procesin gjyqësor për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, pamundësia e tyre për t'u njohur me pretendimet dhe provat e palës kërkuese, të cilat ndikojnë në moszhvillimin e debatit në seancë mbi bazën e parimit të

kontradiktoritetit, përbëjnë elementë që, sipas kërkesës, nuk gjenden të parashikuar në nenin 510 të Kodit të Procedurës Civile. Gjykata Kushtetuese çmon se elementë të tillë, që janë thelbësorë për zhvillimin e debatit kontradiktor në gjykim, nuk duhet t'i mungojnë një procesi ligjor, përveç rasteve të kufizimit të të drejtave, të parashikuara nga neni 17 i Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë.

Për të nxjerrë përfundime për respektimin ose jo, në procedurat e përcaktimit dhe të ekzekutimit të detyrimeve që burojnë nga kontratat e kredisë, të së drejtës për një proces të rregullt ligjor (në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut) duhen analizuar hollësisht të gjitha tiparet që formojnë përmbajtjen e kësaj të drejte, pa u kufizuar vetëm tek dispozita e shkronjës “d” të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile.

Në këtë linjë arsyetimi, Gjykata Kushtetuese çmon se procedura për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit sipas dispozitës së sipërcituar nuk është përfundimtare, por ajo përbën një fazë ndërmjetëse që përgatit palët në një marrëdhënie kredie bankare për fazën eventualisht pasardhëse të shqyrtimit të ekzistencës së detyrimit dhe të shumës së saktë të tij, ashtu siç parashikohet në nenin 609 të Kodit të Procedurës Civile. Kjo dispozitë procedurale i njeh të drejtën debitorit “të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm, ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar më pas”. Meqenëse “akti për dhënien e kredisë bankare” nuk është “një vendim gjyqësor” ose “një vendim arbitrazhi”, nga një interpretim “a contrario” që i bëhet dispozitës, rezulton se debitori mund ta kundërshtojë ekzekutimin e titullit edhe për fakte të ndodhura përpara lëshimit të urdhrit të ekzekutimit. Pra, procedura gjyqësore për shqyrtimin e pavlefshmërisë së titullit ekzekutiv, e parashikuar nga neni 609 i Kodit të Procedurës Civile, përbën fazën përfundimtare të zgjidhjes në themel të mosmarrëveshjes. Duke qenë e njëjtë me procedurën gjyqësore që ndiqet për shqyrtimin e çdo padie themeli, ajo i krijon të gjitha mundësitë që e drejta eventualisht e cenuar e kredimarrësit, të mund të rivendoset nëpërmjet garantimit të një procesi të rregullt ligjor.

Mbështetur në analizën e mësipërme, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se në procedurën e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit, sipas nenit 510, shkronja “d” të Kodit të Procedurës Civile, gjenden të mishëruara të gjitha elementet kushtetuese të sipërcituara, mbi bazën e të cilave përligjet në mënyrë të arsyeshme kufizimi i të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Pavarësisht se neni 510, shkronja “d” përbën një kufizim të lejueshëm dhe kushtetues të të drejtës për t’iu drejtuar gjykatës dhe në veçanti të elementit të kontradiktoritetit në gjykim, Gjykata Kushtetuese çmon se, në thelbin e vet, e drejta e individit për një proces të rregullt ligjor nuk cenohet.

Për rrjedhojë, pretendimet e ngritura nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor, Pogradec për të shpallur dispozitën, objekt shqyrtimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, nuk janë të bazuara.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja “a”; 134, pika 1, shkronja “d”; 145, pika 2 të Kushtetutës, si dhe në nenet 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e shpalljes.

Anëtarë: V.Kristo (Kryetar), F.Abdiu, Gj.Sauli, Xh.Zaganjori, K.Puto, K.Peçi, S.Sadushi. S.Berberi, P.Plloçi.

